

4. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

A. 1-3 soruları metne ve haritaya göre cevaplayınız.

İklimin elverişli olduğu, su kaynakları ile verimli tarım topraklarının bulunduğu bölgeler yeryüzünde ilk medeniyetlerin kurulduğu bölgelerdir. Bu yerler Fırat ve Dicle nehirlerinin bulunduğu Mezopotamya, Ganj ve İndus nehirlerinin bulunduğu Hindistan, Nil Nehri'nin bulunduğu Mısır, Sarırmak ve Gökırmak nehirlerinin bulunduğu Çin medeniyetleridir. Bu bölgeler günümüzde de yoğun yerleşme bölgeleri arasındadır. Örneğin Mezopotamya'da Mardin ve Halep, Hindistan'da Agra ve Delhi, Mısır'da İskenderiye ve Kâhire, Çin'de Pekin ve Shanghai (Şangay) şehirleri geçmişten günümüze kadar önemli yerleşme alanları olmuştur.

1. İşaretili yerlerde kurulmuş medeniyetlerle verilen numaraları eşleştiriniz.

- ☐ Hint Medeniyeti
- ☐ Mezopotamya Medeniyeti
- ☐ Mısır Medeniyeti
- ☐ Çin Medeniyeti

2. İlk medeniyet merkezlerinin haritada gösterilen yerlerde kurulmasının nedenleri neler olabilir?

.....

.....

.....

3. Medeniyetlerin kurulduğu bölgelerin günümüzde de yoğun yerleşme alanları olmasının nedenleri nelerdir?

.....

.....

.....

B. Aşağıda verilen cümleleri okuyup doğru olup olmadıklarını ilgili alana işaretleyiniz.

		DOĞRU	YANLIŞ
1.	Temel ihtiyaçlarını doğadan karşılayan ilk insanlar, iklimin olumsuz etkileri ve doğadaki tehlikelerden korunmak için barınağa ihtiyaç duymuştur.	☐	☐
2.	İnsanlar zaman içinde madencilikten tarım ve hayvancılığa geçiş yapmıştır.	☐	☐
3.	Avcılık ve toplayıcılıktan tarıma geçiş ile şehirlerin sayısı artmış ve şehirler büyümüştür.	☐	☐
4.	Türkiye’de yerleşmelerin sıklığı, kıydan iç kesimlere ve batıdan doğuya gidildikçe genellikle azalır.	☐	☐
5.	Ulaşım sistemleri sanayi ve ticaret gibi ekonomik faaliyetlerin gelişmesinde önemli bir etkindir.	☐	☐
6.	Göç veren yerlerde ekonomik faaliyetler çeşitlidir.	☐	☐
7.	Tarım dışı fonksiyonlardan herhangi biri, geçmişte bir şehrin kurulmasında ve gelişmesinde etkili olurken zamanla o şehirde farklı fonksiyonlar da ortaya çıkabilmektedir.	☐	☐
8.	Zonguldak ve Batman tarım fonksiyonuyla ön plana çıkan şehirlerden bazılarıdır.	☐	☐
9.	Türkiye’de İstanbul, İzmir, Konya, Eskişehir kültürel fonksiyona sahip şehirlerden bazılarıdır.	☐	☐
10.	Dünyada New York (ABD), Hong Kong (Çin), Marsilya (Fransa), Hamburg (Almanya) gibi şehirler askerî tesislerin ve savunma sistemlerinin ön plana çıktığı şehirlerdir.	☐	☐

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun olan kavramları yerleştiriniz.

yerleşme

avcılık

toplayıcılık

Sanayi Devrimi

su kaynakları

höyük

Göbeklitepe

Alacahöyük

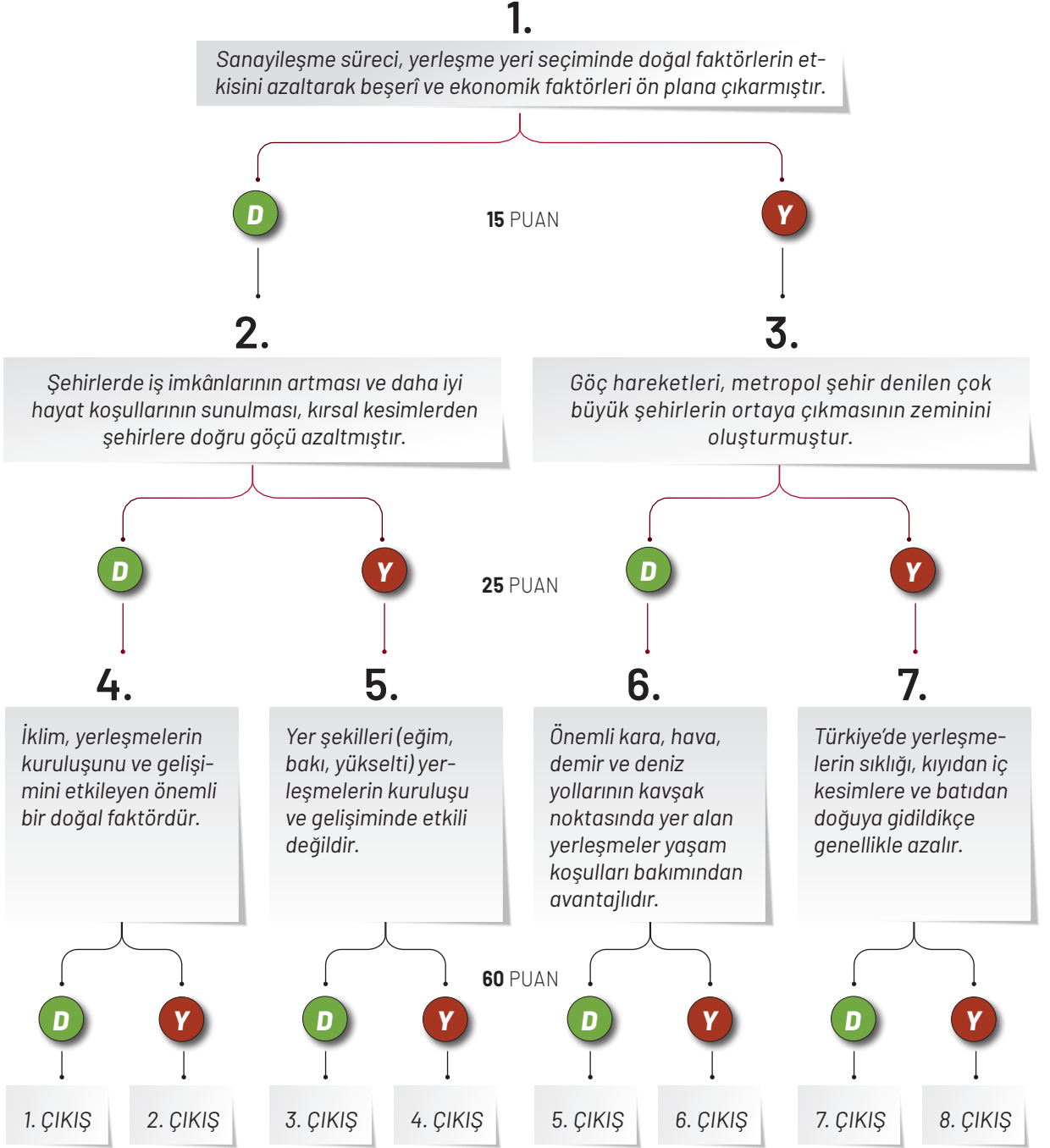
tarımsal

kültürel

savunma

- Yerleşik hayata geçilen ilk yerlerden bazıları kalıntısı olarak günümüze ulaşmıştır.
- İnsanların barındıkları, ekonomik ve sosyal faaliyetlerini sürdürdükleri alanlar olarak ifade edilir.
- Şehirlerin sayısının artması ve büyümesi ile gerçekleşmiştir.
- Şanlıurfa’da bulunan , tarihte bilinen ilk ibadet yerlerinden biridir.
- Çorum ili sınırları içerisinde yer alan , Hititler’in dinî ve siyasi merkezidir.
- Yerleşmelerin kuruluşunda ve gelişiminde önemli bir etkindir.
- İnsanların yaptığı ilk ekonomik faaliyet ve faaliyetidir.
- Yerleşme fonksiyonlarından fonksiyonlar, daha çok kırsal yerleşmelerin fonksiyonudur.
- Eğitim, sanat gibi faaliyetlere sahip şehirlere fonksiyona sahip şehirler denir.
- Askerî tesislerin ve yönetim merkezlerinin gelişimine katkı sunduğu şehirler fonksiyonlu şehirlerdir.

Ç. Aşağıda verilen tanılayıcı dallanmış ağacın süreçlerini takip ederek bir çıkış belirleyiniz. Çalışmanızı tamamladıktan sonra öğretmeninizin açıklamaları doğrultusunda sonuçlarınızı kontrol ediniz. Yanlış çıkışa ulaştıysanız çalışmanızı gözden geçirip beşerî sistemler ve süreçler ünitesini tekrar ediniz.

D. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Dünya üzerinde ilk yerleşmelerin kurulup gelişmesinde birçok faktör etkili olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi ilk yerleşmelerin kurulup gelişmesinde etkili olmuş faktörlerden biri değildir?

- A) Yeryüzü şekillerinin uygun olması
- B) Su kaynaklarına yakınlık
- C) Sanayi faaliyetlerinin yapılması
- D) İklim koşullarının yaşanabilir olması
- E) Toprakların verimli olması

2. Nüfus artışı ve ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesi ile dünyada irili ufaklı devletler ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde bu devletlerin bir yönetim merkezi olması gerekmiş ve böylece şehirler gelişim göstermiştir.

Metinde boş bırakılan yere aşağıdaki ifadelerden hangisinin yazılması doğru olacaktır?

- A) Dinî
- B) Liman
- C) Askerî
- D) Turizm
- E) İdari

3. I. Marmaris- Turizm şehri
II. Hong Kong- Ticaret ve teknoloji şehri
III. Mekke- Dinî şehir
IV. Rotterdam- İdari şehir
V. Osaka- Sanayi şehri

Yukarıdaki şehir ve ekonomik faaliyet eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. Kırsal yerleşmelerde meskenlerde kullanılan yapı malzemeleri farklılık göstermektedir.

Yapı malzemelerinde görülen bu farklılığın aşağıdaki nedenlerinden hangisinin etkisi daha fazladır?

- A) Enlem derecesi
- B) Doğal koşullar
- C) Nüfus miktarı
- D) Kültürel özellikler
- E) Toprak özellikleri

5. Yerleşmelerin özelliklerini belirleyen doğal ve beşerî faktörler bulunmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi yerleşmelerin özelliklerini belirleyen doğal ve beşerî faktörler arasında yer almaz?

- A) İklim şartları
- B) Su kaynakları
- C) Yeryüzü şekilleri
- D) Nüfus miktarı
- E) Denizlerin tuzluluk oranı

6. Dünya üzerindeki ilk yerleşmeler iklim koşullarının uygun olduğu, verimli tarım toprakları ve su kaynaklarının yer aldığı alanlarda kurulmuştur. Günümüzde bu alanlar dünyanın kalabalık ülkelerinin yer aldığı alanlardır.

Aşağıdaki hangisi dünya üzerindeki ilk yerleşim alanlarının bulunduğu ülkelerden biridir?

- A) Hindistan
- B) İsveç
- C) Belçika
- D) Avustralya
- E) Kanada

7. Zengin yer altı kaynaklarının bulunduğu alanlarda maden şehirleri kurulmuş ve gelişmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi yerleşmelerin gelişiminde etkili olan coğrafi faktörler düşünüldüğünde bir maden şehri olarak nitelendirilebilir?

- A) Rize B) Zonguldak C) Aydın
D) Bursa E) Ankara

8. İnsanların kurduğu yerleşim alanlarının özellikleri ve bu yerleşim alanlarındaki meskenler tarih boyunca değişikliklere uğramıştır.

- I. Nüfus artışı
II. Teknolojik gelişmeler
III. Ekonomik faaliyetlerin değişmesi

Bu değişikliklerin nedeni olarak yukarıdakilerden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II, III

9. I. Barınma yeri olarak mağara ve ağaç kovuklarının kullanılması
II. Bilim ve teknolojiye gelişmeler nedeniyle şehirlerin büyümesi
III. Üretim ve tüketim faaliyetlerinin artışı ile ticaret şehirlerinin kurulması
IV. Tarımsal üretim ile yerleşik hayata geçilmesi

Verilen gelişmelerin geçmişten günümüze doğru sıralaması aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I, II, IV, III
B) I, IV, III, II
C) III, II, I, IV
D) II, IV, III, I
E) IV, I, II, III

10. Konya ili Çumra ilçesi sınırları içerisinde. İki tepe arasında yer almaktadır. 9000 yıllık bir geçmişe sahip olduğu düşünülmektedir. Yerleşim alanında üst üste inşa edilmiş yapılar bulunmaktadır. Yapılan kazılarda üst üste inşa edilmiş on üç yapı katı bulunmuştur. Yapılarda yakın çevreden elde edilmiş kerpiç, kamış ve ağaç gibi doğal kaynaklar kullanılmıştır. Binalar arasında herhangi bir sokak bulunmamaktadır. Evlerde kapı bulunmadığı için giriş çıkışlar damdan açılan bir delik sayesinde gerçekleşmektedir.

Türkiye’de yer alan bu yerleşim yeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yarımburgaz
B) Göbeklitepe
C) Alacahöyük
D) Çatalhöyük
E) Karain

11. Dünya üzerinde yükselti, sıcaklık, yağış, buzullar, denizler, verimli topraklar vb. doğal koşullar yerleşmelerin dağılışını ve gelişimini etkilemektedir.

Doğal koşullar dikkate alındığında haritada numaralandırılarak verilen alanların hangilerinde yerleşmelerin daha seyrek olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

12.

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen alanların hangisinde su kaynaklarının yetersizliği nedeniyle yerleşmelerin sayısı daha azdır?

- A) I B) II C) III
D) IV E) V

13. Şehirlerin kuruluşunda ve gelişmesinde etkili olan fonksiyonlar bulunmaktadır. Bu fonksiyonların tümü belirli ölçülerde şehirler üzerinde etkili olabilir. Ancak bir fonksiyon şehrin gelişiminde daha fazla etkiye de sahip olabilir. Bu fonksiyon hâkim fonksiyon olarak adlandırılmaktadır.

Aşağıda verilen şehir-hâkim fonksiyon eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Antalya-Turizm
B) Kars-Hayvancılık
C) Gümüşhane-Sanayi
D) İskenderun-Liman
E) Ankara-İdari

14. Turizm, bacasız sanayi olarak da isimlendirilmektedir. Herhangi bir yerleşim yerinde bulunan görülmeye ve gezilmeye değer unsurlar çekici bir unsur olarak o şehrin gelişimine katkı sağlar. Çok sayıda insan, tatillerini bu yerleşim yerinde geçirmektedir.

Aşağıdaki şehirlerin hangisinin kurulması ve gelişiminde en önemli fonksiyon turizm faaliyetleridir?

- A) Gaziantep
B) Kahramanmaraş
C) Muğla
D) Konya
E) Manisa

15. Tarihi MÖ 10. yüzyıla kadar uzanan Göbeklitepe etrafında herhangi bir yerleşim yeri bulunmayan bir ibadet yeridir. Göbeklitepe’de dikdörtgen şeklinde iki büyük tapınak bulunmaktadır. Bu tapınaklar tarihin ilk ibadet yerleri olarak kabul edilmektedir. Bu ibadet yeri son yıllarda çok sayıda yerli ve yabancı turisti ağırlamaktadır.

Anadolu’daki ilk tapınak olma özelliği taşıyan Göbeklitepe hangi ilin sınırları içerisindedir?

- A) Mardin
B) Şanlıurfa
C) Siirt
D) Gaziantep
E) Sivas

16. İnsanların barındıkları, ekonomik ve sosyal faaliyetlerini sürdürdükleri yere yerleşme denir. İnsanlar, tarih boyunca sürdürdükleri faaliyetlere ve doğal çevreye bağlı çeşitli yerleşmeler kurmuştur. Bu yerleşmelerin kuruluşunda ve yer seçiminde etkili olan birtakım faktörler vardır.

Türkiye’de ilk yerleşmelerin kurulmasında aşağıda verilenlerden hangisi etkili olmamıştır?

- A) Su kaynakları
B) Yağış miktarı
C) Toprak özellikleri
D) Sıcaklık değerleri
E) Sanayi faaliyetleri

CEVAP ANAHTARI

A. 1. sorunun cevapları:

- III Hint Medeniyeti
- II Mezopotamya Medeniyeti
- I Mısır Medeniyeti
- IV Çin Medeniyeti

B. Doğru-yanlış sorularının cevapları:

1. Doğru	2. Yanlış	3. Yanlış	4. Doğru	5. Doğru	6. Yanlış	7. Doğru	8. Yanlış	9. Doğru	10. Yanlış
----------	-----------	-----------	----------	----------	-----------	----------	-----------	----------	------------

C. Boşluk doldurma sorularının cevapları:

1. höyük	2. yerleşme	3. Sanayi Devrimi	4. Göbeklitepe	5. Alacahöyük
6. su kaynakları	7. avcılık-toplayıcılık	8. tarımsal	9. kültürel	10. savunma

Ç. Tanılayıcı dallanmış ağaç cevap anahtarı:

Çıkışlar	Verilen Yanıtlar			Toplam Puan
1	1(Doğru)	2(Doğru)	4(Doğru)	
	+	-	-	15
2	1(Doğru)	2(Doğru)	4(Yanlış)	
	+	-	+	75
3	1(Doğru)	2(Yanlış)	5(Doğru)	
	+	+	-	40
4	1(Doğru)	2(Yanlış)	5(Yanlış)	
	+	+	+	100
5	1(Yanlış)	3(Doğru)	6(Doğru)	
	-	+	+	85
6	1(Yanlış)	3(Doğru)	6(Yanlış)	
	-	+	-	25
7	1(Yanlış)	3(Yanlış)	7(Doğru)	
	-	-	+	60
8	1(Yanlış)	3(Yanlış)	7(Yanlış)	
	-	-	-	0

D. Çoktan seçmeli soruların cevapları:

1. C	2. E	3. D	4. B	5. E	6. A	7. B	8. E	9. B	10. D
11. C	12. E	13. C	14. C	15. B	16. E				